



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

6 Nunquidnam vsurpatum iudicium sit semper peruersum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

sententiâ tenet ac perinde alter tuto possidet, nisi tamen ille fuerit criminator qui falso accusauit. Nam tunc omnes doctores Canonici iuris merito tenent in habitum esse ad possidendum. Item hoc solū crederem in beneficiis ecclesiasticis quæ prælatorum auctoritate cõferuntur. Nam in alijs etiam si secundum allegata & probata sententiâ sit iusta, si tamen processit ex falsa præsumptione, non ligat in conscientia, ut Innocentius probe adnotauit in eodem capit. quia plerique. Quo fit, ut si cuius nomen de hæresi falso defertur, suis bonis priuetur, cum primum scisciscerit per calumniam fuisse delatum ac condemnatum, renetur eum in tuorum possessionem restituere. Hæc ergo de hac re satis dicta sint.

ARTICVLVS VI.

Vtrum vsurpatum iudicium sit semper peruersum.

TRia supra diximus ad rectum iudicium esse requisita, & iudicis auctoritatem, & iustitiæ æquitatem, & prudentiæ ordinem. Et quidem de hoc tertio, puta de ordine & processu iuris, nihil ad Theologum, sed res est causidica. Igitur cum de secundo in proximis articulis dictum sit, suscequitur ut de primo disputemus. Vtrum vsurpatum iudicium, scilicet, ab eo qui non est iudex, sit ubique peruersum? Et arguitur a parte negatiua: Iustitia est quædam agendorum rectitudo nihil autem veritati desperit a quocunq; pronuntietur, sed a quocunq; est amplectenda, ergo neq; quidquam iustitiæ officit a quocunq; sententia proferatur. Secundo, Bona pars iudicij est peccata punire, cum laude autem referuntur nonnulli priuati qui peccata aliena vindicarunt: ut Moyses qui vt legitur Exo. 20. Aegyptium interfecit, & Phinees Eleazari filius qui Zambri occidit, vt Numero 25. scriptum est. quod, vt habetur Psalm. 115. reputatum est ei ad iustitiâ, ergo licet priuatis circa auctoritatem publicam iudicare Tertio. Potestas spiritualis quæ a temporali distinguitur, nonnunquam se ingerit ad iudicandum seculares, ergo vsurpatum iudicium non est ubique prauum. In contrarium est illud ad Roma. 14. Tu quis es qui iudicas alienum seruum?

Primū argum.

Arg. 2.

Arg. 3.

Paulus.

Conclō ratiua.

Ad quonem vnica conclusione respondetur. Iudicium vsurpatum, hoc est a bique Soto, de iust. & iure. Q. legi.

Ad primū arg.

Ad secundū arg.

SOTO
IURE
COIUS
DIE
15

legitima auctoritate super eum in quem fertur prolata, non solum peruersum est verum & nullum. Probat. Iudicium est legis ad personas applicatio cum vi coactiua, hæc autem fieri non potest absque publica auctoritate: ergo si aliter fiat, vitiosum est & nullum. Probat. Minor. Eiusdem est legem condere atque eam interpretari & declarare, sed applicatio legis ad personas est quedam eius interpretatio, id est declaratio quod talem personam in tali casu ligat, sergo sicut ex ab illo solo condi potest qui publica poller auctoritate ad cogendum ciues ita & eius solius est habentisq; eius auctoritatem ius dicere. Conclusio clara est, & 1. li. q. 1. decis. Hoc tamen est hic animaduertendum, quod inter ea que ad rectum iudicium publicum exiguntur, primū est auctoritas iudicantis. Nā etsi alia deficiant, nempe prudentia & iustitia, nonnunquam sententia tenet, saltem dum fertur secundum allegata & probata, vt proxime dicebamus, & semper timenda est, & tamen si emanet a nō iudice, adeo nulla est vt neque sit timenda.

Gregor. Vnde scitē Greg. Sententia, inquit pastoris siue iusta, siue iniusta, timenda est, 1. q. 3. Duo enim ponit vt sit timenda, etiam, si sit iniusta. videlicet vt sit pastoris, & vt sit sententia id est que non manifestarum intolerabilemque errorem contineat. Ex quo fit primum quod qui per tyrannidem regnū inuasum occupauit neque legem ferre vllam potest, neque ius dicere quod vllō pacto ciues in conscientia obliget nisi forsā prescriptione aut reipublicæ consensu legitimi fuerint tandem principes, vt de Frācis apud Gallos legitur, & apud Hispanos de Gotis secundo subsequitur, quod qui semel legitime magistratum adeptus est & si postea crimen commiserit ob quod merito sit illo abdicandus, tamen quousque iuris ordine priueter sententia eius ligat, nisi sit ipso facto excommunicatus. Vt quamuis prætor crimen lese maiestatis admiserit, ob quod a magistratu expellendus iure est, nihilominus quoadusque iuridice priueter sententia eis tenet. Secus si esset hæreticus, nam tunc ipso est excommunicatus atque adeo licet non priuatus officio tamen eius functione suspensus De arbitris autem forsā quis dubitet, nam iudicium eorum ligat tam in foro exteriori quam in conscientia. Tamen nulla videtur pollere auctoritate publicæ, quia non habent nisi quam

a partibus acceperunt, quæ tamen non habebant nisi priuatam. Respondetur autem quodammodo habere publicam. Nam cum vnusquisque teneatur fidem alteri seruare, iure gentium conditum est vt qui sequestri fuerint ab aliquibus constituti, vim habeat per suam sententiam ligandi, licet executio ad principem pertineat, qui vim habet coactiuam, & eius ministros.

Ad primum igitur argumentum respondetur, quod etsi pronuntiatio veritatis a quocunque sit suscipienda, tamen vis coactiua non nisi a principe, quam iudicium importet. Et ideo nisi habente auctoritatem proferatur, liberum est vniciuique eam suscipere aut repudiare. Secundum argumentum, Quantum ad historiam Phinees, nullam habet difficultatem. Nam cum Moyses, vt illic legitur, auctoritate diuina iussisset vt vnusquisque fratrem suum quem sciuisset interimeret eadem ille auctoritate vsus est. Historia vero Moyli anceps est. Legitur enim quod cum vidisset Aegyptium percutientem quendam de Hebræis, cum enecauit. Quocirca cum illum Aegyptium inflagranti delicto occuparet, potuit eum occidere per modum defensionis, nam vnusquisque ius habet vim repellendi non solum a seipso sed a fratre suo. Et hac uia Ambrosius libro de Offic. Moyses excusat a culpa. Si autem vltiam cessauerat Hebræum percutere, vel occisio non erat ad defensionem necessaria, necesse est dicere quod in vindictam illum occidit. Et re vera hoc gratius annuere videtur historia. Sed tunc cum publicam non haberet auctoritatem, non potest a culpa excusari, nisi dicatur id reuelatione diuina fecisse. Atque hanc rationem approbare videtur illud Act. 7. quod percusso Aegypto existimabat Moyses intelligere fratres suos, quoniam Dominus per manum ipsius daret salutem in Israel. Et quamuis non expressè illam dicatur percussione iussisse, sed Moysen sic existimasse seruaturum populum, tamen profecto videtur illic percusso excusari, quare vtraque istarum solutionum potest optimè defendi. At vero Sanctus Thomas Augustini sequacissimus cum libentius amplexari videtur, qui in questione super Exod. non excusat illum a culpa, sed cum potius confert cum benignissimo nouali quod cum primo feritur.

itur de herbarum quoque inutulum luxurie ac fertilitate laudatur propter spem quam promittit futura frugis. Et sic interpretatur illud Act. 7. quod cum animo plenus esset ad liberandum populum, illa ratione arbitrabatur rem perfecturum. Ad tertium denique respondetur, quod cum spiritualis potestas supereminet seculari, potest Ecclesiasticus Prælati seculares iudicio cogere in his quæ ad gratiam, & ad gloriam pertinent.

QVÆSTIO V.

DE DIVISIONE IVSTITIÆ.

S. Tho. 2. 2. quæst. 61.

ARTICVLVS I.

Vtrum particularis iustitia recte in distributivam & commutativam dividatur.

Iostquam de iustitia in genere, deque suo contrario, iniustitia, atque de eius annexis, iure scilicet & iudicio quantum res postulabat, dictum est, superest vt ad illam eius celeberrimam divisionem descendamus, qua in distributivam & commutativam dispartitur. Est ergo quæstio ordine quinta huius libri, vtrum particularis iustitia recte in distributivam & commutativam dividatur? Quæstio hæc autem quatuor articulis absolvetur. Quorum primus divisionis rationem doceat, secundus vtriuque medium, tertius materiam diuersitatem, quantum tandem formam. A parte ergo negatiua quæstionis arguitur primo, Cum tres sint reipublicæ ordines, nempe totius ad partes, partium ad totum, & partium inter se, pulchrius, atque ad artem proprius fieret ex æquo tribus membris divisio, nimirum in legalem, que primum instituit ordines & distributivam, que ad secundum spectat, & commutativam, que circa tertium versatur incepte ergo sit bimestris. Secundo arguitur, Si vlla esset huius divisionis ratio, ea vel inde oriretur, quod habent distincta subiecta, nem-

pe quod distributiva est in principe, cui incumbit bona publica distribuere, commutativa vero in subditis quorum pax & tranquillitas hac ratione continetur quod quisque ius suum alijs seruat, hoc namque discrimen prima fronte videtur hæc divisio insinuare, at vero quecumque iustitia species tam in subditis est quam in principe, in hoc nimirum ad gubernandum atque in illis vt gubernentur, vtq. i de legali dictum est, nam commutativa eadem ratione est in omnibus, ergo ex hac differentia non potest sumi divisionis ratio. Quod si duas differentias inde sumi, quod distributiva iustitia penâ ut in ordine ad plurimos quibus faciendâ est distributio commutativa vero est vnus ad alterum, contrafacit, quod vnum & multa speciem non mutant. Eiusdem quippe speciei est vnus homo cum duobus atque cum tribus. Deinde arguitur tertio, quod divisio manca sit. Iustitia enim vindicativa neque sub distributiva neque sub commutativa comprehendi videtur, nam si respondeas contineri sub distributiva eo quod princeps vt præmia probis, & supplicia reprobis decernit, in contrarium est, tum quod & persona particularis potest licite vindictam petere, tum etiam quod vindicta debet fieri ad æqualitatem delicti, quod officium est commutativæ iustitiæ. Quod si hac ratione victus pertinere dixeris ad commutativam reclamare hæc ratio videtur quod soli principi incumbit poenas exigere proculpis, quod speciem gerit distributivæ iustitiæ. In contrarium est auctoritas Philosophi. s. Ethico. distinguentis duas iustitiæ species, quarum altera est distributivum directiva, altera vero commutationum.

Quo responso quæstionis lucidior fiat à terminorum expositione proficiscamur. Cum iustitia in genere, auctore Aristot. s. Ethic. sic virtus qua quisque iustus dicitur, sit vt iuxta nomina sua, iustitia distributiva dicatur particularis iustitia, qua homo in bonorum communium distributione iustus fit. Commutativa vero sit illa item particularis, qua quisque in commutationibus iustus est. His facile intellectis tali responderetur affirmatiua conclusione. Iustitia particularis suapte natura in hæc duo dissecatur membra specie differentia, quæ sunt commutativa & distributiva. Conclusio est Arist. s. Ethic. c. 2. cuius ideo auctoritas.

Q. 2. Auctori.

Ad tertium arg.

Primus argum.

Arg. 2.

Arg. 3.

Arist.

Conclō

in sua.

Aristot.

SOTO
IURE
CIVILIS
DIT
15